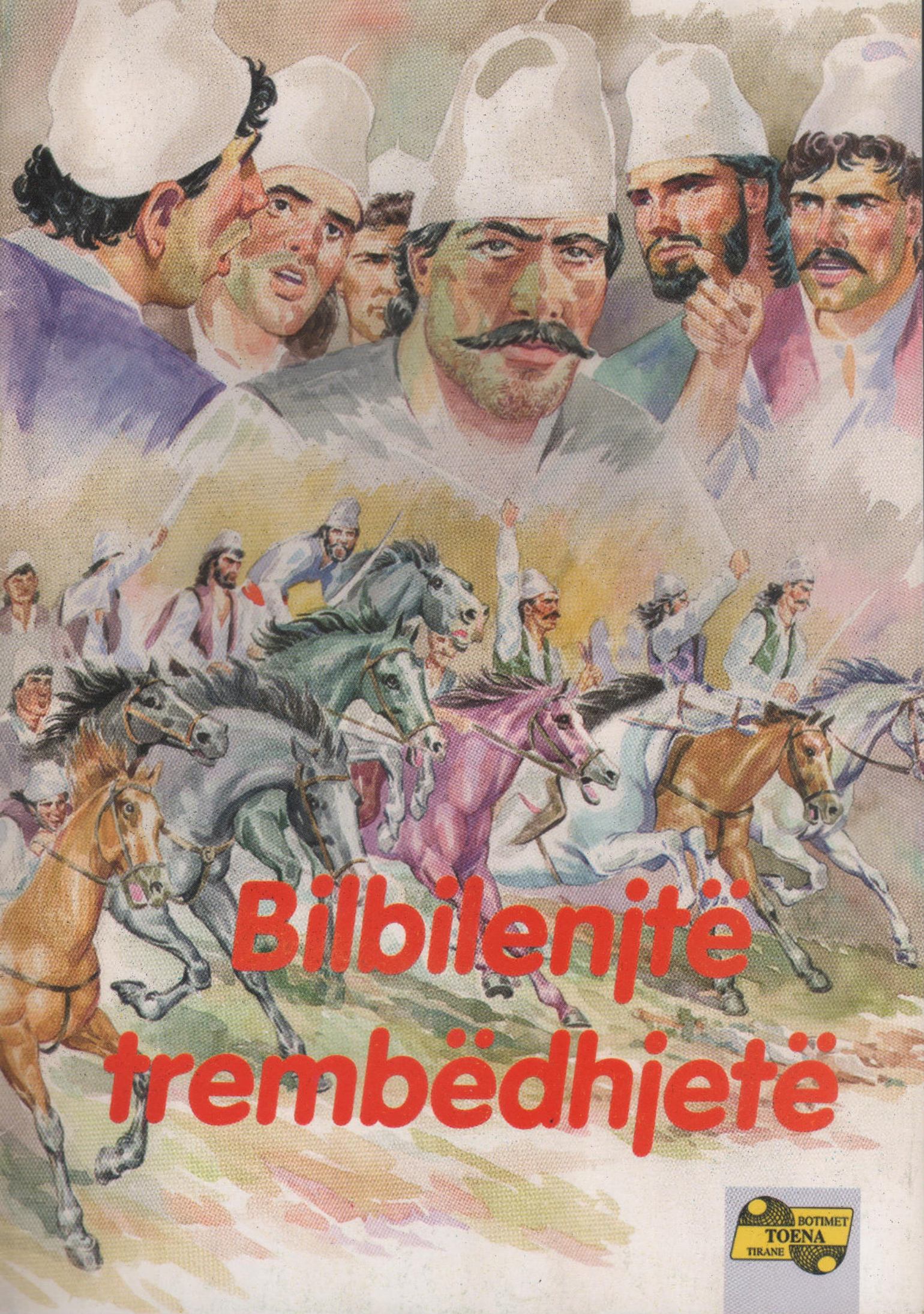

Bilbilenjtë trembëdhjetë

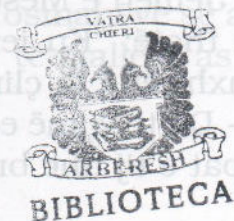
ODHISE K. GRILLO

Bilbilenjtë trembëdhjetë, vanë në litarë vetë!

Ilustrimet:
Vehap Kokalari

BOTIMET TOENA
Tiranë 2000

Bilbil Shakoja ishte bilbil nga goja, po edhe dorën e kishte shpatë, e kur binte mbi pushtuesit osmanë dridhej toka nën këmbët e tyre e dridheshin edhe armiqtë. Pa na kishte Bilbili një tufë me trima në fshatin e tij, që mbanin emrin Bilbilenj. Edhe ata ishin të gojës e të shpatës, si i pari i tyre, e të merrnin gjak në vetull.

Një ditë i mblodhi Bilbili të dymbëdhjetë, e ai vetë trembëdhjetë, dhe u tha:

- A e dini pse kam marrë malet me pushkë në krahë, me gjerdan e me shpatë në brez? Se dua t'u pres kokat osmanëve, që na dogjën e na ropën, na vranë e na shkretuan tërë tokën. Pastaj na mbytin me xhelepe e na degdisin në Jemen e Mesollonjë si nizamë... Mirëpo atdheu që është yni na thërret e na thotë: "Ku jeni, o djem? Pse nuk ngriheni t'u bini pa mëshirë, t'i flakni zinxhirët e ta çlirojmë mëmëdhenë?..."

- Do të vijmë edhe ne pas teje, xha Bilbil - thirrën të dymbëdhjetë djemtë e nipat e tij dhe brofën në këmbë e kapën armët në duar.

Dhe u nisën pas Bilbilit duke kënduar e duke ngjitur malin me këngë në gojë. Kënga thoshte se kishin marrë malin, pasi kishte dalë shkurti e po hynte marsi, kur çelin lulet e gjelbëron bari... Pa kënga thoshte se po delnin komitë malit të Këndrevicës dhe për jastëk do të kishin armët, për jorgan qiellin e kaltër e për dyshek tokën e dashur. Dhe po të mos kishin bukë do të hanin lakra e rrënjë. E po të mos kishin edhe lakra e rrënjë do të jenonin duke kënduar këngë...

Kur morën vesh në Janinë se Bilbil Shakoja me dymbëdhjetë bilbilenj të tjerë po bënin kërdinë mbi forcat e sulltanit, osmanët nisën të dridhen siç dridhen valet në liqenin e Janinës. Pa qanin nuset e gratë e osmanëve se ata që shkonin në Rexhinë nuk ktheheshin më në Janinë, as të gjallë e as të vdekur...

Prandaj pashai i Janinës mblodhi agallarë, bejlerë, hoxhallarë e dervishlerë dhe u tha:

- Dua që të më zini të gjallë të trembëdhjetë bilbilenjtë dhe të m'i bini këtu të gjallë. Po të mos i kapni dot me pusira, paguani lira e ngrini kurthe. Ai që t'i zërë do të gdhihet i pasur e me grada në supe.

Bejlerët e agallarët dhe gjithë të tjerët u gudulisën e u lëpinë nga fjalët e fundit të pashait, po asnjë nuk donte të shkonte në Rexhinë, se atje i priste pushka e shpata e bilbilenjve. Se në Rexhinë bilbilenjtë ndiznin edhe strallin e të hapnin varrin...

- Do të vijmë edhe ne pas teje, xha Bilbil - thirrën të dymbëdhjetë djemët e nipat, e tij dhe brofën në këmbë e kapën armët në duar.

Sa mbaroi fjalën pashai, Xhelil Voshtina, një bej nga Voshtina, e thuri përnjëherësh planin si do t'i kapte të trembëdhjetë bilbilenjtë, prandaj u ngjesh me alltie e me martinë dhe hapi fjalë anembanë se pashai e kishte ngrënë në besë, se pashai nuk e mbante fjalën dhe donte ta hante nga pas ashtu siç të ha qeni... Prandaj do të shkonte të bashkohej me bilbilenjtë e të luftonte krahpërkrah me ta kundër pashait të Janinës.

"Mos i besoni beut se jua ka me të pabesë dhe do t'u shesë e do t'u hajë në besë!"

Bilbilenjtë e besuan se nuk i dëgjuan fushat e malet kur thanë duke qarë:

“Mos e besoni beun se jua ka me të pabesë dhe do t’u shesë e do t’u presë në besë!”

Çeta e bilbilenjve zinte prita e ngrinte pusira dhe binte si rrufe mbi osmanët. Pa vriste me pushkë e grinte me shpatë. Në humnerat e honet e Rexhinit u hapej fustanella si krahë shqiponje... Pa u ndriste jatagani, u hapej xhamadani dhe gjoksi i tyre kthehej në shesh mejdani. Se ata kishin nga shtatë zemra e jo nga një.

Bashkë me ta bënte sikur luftonte edhe Xhelil Voshtina, e sillej sikur të ishte bilbili i katërmëdhjetë.

Dhe një ditë të zezë sterrë na i ftoi të trembëdhjetë bilbilenjtë në sarajet e veta. Ata prapë i besuan edhe pse malet e fushat qanë dhe u thanë:

“Mos i besoni beut se jua ka me të pabesë dhe do t’u shesë e do t’u hajë në besë!”

Në saraje u therën katërmbëdhjetë qengja, që u poqën në hell, dhe rakia e vera u derdhën lumë. Xhelil Voshtina bënte sikur pinte e hante.

Në të vërtetë ai priste mesantën, kur të bërë çakërrqejf, të trembëdhjetë bilbilenjtë do të shtriheshin nëpër jatakë për të fjetur.

Dhe ajo orë erdhi. Xhelili doli në oborr, ndezi një pishtar për të lajmëruar forcat që i printe vetë pashai dhe u hapi dyert. Osmanët hynë si hajdutë nëpër odat ku flinin trimat dhe i kapën në gjumë e i lidhën me zinxhirë. Kështu bilbilenjtë nuk i përdorën dot as pushkët e as shpatat.

Xhelil Voshtina doli në krye të tyre dhe, duke fërkuar mjekrën, thirri me të madhe:

- Kaq e patët, o bilbilenj!

Bilbilenjtë nuk folën me fjalë po me pështymat që i hodhën në surrat. Dhe i pari i tyre, Bilbili, tha:

- Mos u nxito, o Xhelil Voshtina, merre më shtruar e më ngadalë, se do të vijë dita që të piqemi nëpër male.

Do të piqemi patjetër dhe ti nuk do të shpëtosh prej nesh. Këtu do ta lesh kokën. Edhe po nuk u poqe me ne, do të piqesh me të tjerë. Se ky vend, pranverë për pranverë do të nxjerrë të tjerë trima si ne. Rexhini do të nxjerrë patjetër bilbilenj të rinj...

Mëngjes herët nga Voshtina doli një karvan me osmanë. Në mes të tyre çapiteshin me ballin lat e me sytë shpuzë trembëdhjetë bilbilenjtë të lidhur këmbë e duar me zinxhirë. Kur i shikonin malet qanin me lot të nxehtë, se u dhimbseshin të trembëdhjetë trimat. E pas tyre qanin edhe fushat, pyjet e koriet nga kishin shkelur këmbët e tyre e nga ish dëgjuar pushka e tyre. Në ballë u printe Bilbili me nofullat të shtrënguara si darë. Nga pas i shkonin djemtë e nipërit duke ngrënë veten me dhëmbë, që i zunë të gjallë e nuk shtinë dot asnjë pushkë e nuk nxorrën dot shpatat nga milli...

Ecnin e ecnin papushuar, duke kënduar këngë trimash shqiptarë, që flisnin për Skënderbeun e për Gjergj Golemin, po edhe për shqiponjën e për skifterin, se shqiponja e skifterë kishin qenë bilbilenjtë.

Pas tyre shkante Xhelil Voshtina i rrethuar nga dhjetra osmanë. Ai ëndërronte... duke e parë veten me grada e nishane dhe me qese plot florinj...

Ec e ec më në fund u duk një rrap degëtendë, në një shesh të madh, në mes të Janinës. Aty, nëpër degët e rrapit ishin varur trembëdhjetë litarë. Sa u afruan osmanët e bilbilenjtë, zogjtë e ndërprejnë këngën dhe fluturuan larg, për të dhënë lajmin e zi...

Bilbili me djemtë u shpërndanë si zogj dhe secili shkoi te litari i vet. Xhelil Voshtina thirri:

- Ua hidhni litarët në qafë!

Mëngjes herë të tjera, kur arvan me osmanë. Në mes të tyre çapiteshin me panirrat e tyre shpesh trembëdhjetë litarë të lidhur këmbë e duar me zinxirë. Kur i shikonin mallet qatën me lot të ftohtë, se u dhimbsehin të trembëdhjetë trimat. E pas tyre qatën edhe nishat, pyjet e koriet nga kishin shkelur këmbët e tyre e nga ish dëgjuar pushka e tyre. Në ballë u printe Bilbili me nofullat të shtrënguara si darë. Nga pas i shkonin djemtë e nipërit duke ngrënë veten me dhëmbë, që i zunë të gjallë e nuk shtinë dot asnjë pushkë e nuk nxorën dot shpatat nga milli...

Eenin e ecnin papushuar, duke kënduar këngë trimash shqiptarë, që flisnin për Skënderbeun e për Gjergj Golemin, po edhe për shqiptonjën e për skifterin, se shqiptonja e skifterë kishin qenë bilbilenjtë.

Bilbili Shakoja i gozhdoi me sytë e tij të zjarrtë Xhelil Voshtinë e pashanë dhe tha:

- Ngadalë, o bej, ngadalë, o pasha, se nuk jemi çanakë me dhallë, po bilbilenjtë me pallë, se duam të dredhim nga një cigare. Pastaj duam të themi edhe ca fjalë që t'u djegin për gjithë jetën... Pa afrohu, o Xhelil Voshtina e mos rri fshehur vrimave. Dil të shikosh si vdesin trimat. Mos rri i fshehur në tumanet e grave. Dhe mbaje mend: nuk ke për t'i shpëtuar jataganit të shqiptarëve... Pse zbythesh e fshihesh pas taborrit? Eh, more këlysh i Anadollit. Me gërshërë do të ta presin mishin djemtë e Rexhinit dhe të Progonatit!

Pas tij nisën të flasin edhe dymbëdhjetë bilbilenjtë e tjerë:

- Ngadalë, o bej, ngadalë, o pasha, se nuk jemi çanakë me dhallë, por bilbilenjtë me pallë, se duam të dredhim nga një cigare. Pa afrohu, o Xhelil Voshtina, o bir bushtre, e mos u fshih në tumanet e grave. Dil të shikosh si vdesin trimat... Dhe mbaje mend: nuk ke për t'i shpëtuar jataganit të shqiptarëve... Pse zbythesh e fshihesh pas taborrit? Eh, more këlysh i Anadollit. Me gërshërë do të ta presin mishin trimat tanë kur të të kapin.

- Hidhuni litarin! - ulëriti pashai.

- Hidhuni litarin! - ulëriti edhe Xhelil Voshtina.

- Mos pranoni t'u varin, o bijtë e nipërit e mi! - thirri kapedan Bilbili. - Çohuni dhe hidheni litarin vetë, si shqiptarë që jeni.

Dhe të trembëdhjetë bilbilenjtë e hodhën litarin në qafë dhe ia nisën këngës:

*Hidheni litarin vetë,
sa të tundet rrapi i shkretë,
të këndojnë degë e fletë,
si për mua dhe për djemtë:
Bilbilenjtë trembëdhjetë,
vanë në litarë vetë!*

LEGJENDA SHQIPTARE - 14

libra të ilustruar për fëmijë

BILBILENJTË TREMBËDHJETË

Autor: Odhise Grillo

Piktor: Vehap Kokalari

Përkujdesja grafike: Irena Toçi

Janë në qarkullim nga e njëjta kolanë:

SKËNDERBEU

BESA E SHQIPTARIT

DY BATOT DHE ZANA E ILIRISË

MARO KONDA, TRIMËRESHË!

TRIM MBI TRIMA, GJERGJ ELEZ ALIA!

PRITE, PRITE AZEM GALICËN!

KAPEDAN ÇELO PICARI

KËSHTJELLA E ROZAFATIT

PO KU JE ADEM JASHARI?!

KOSTANDINI DHE DHOQINA

OSO KUKA NË KULLË T'BAROTIT

ZANAT E MALIT DHE FUQIA E MUJIT

LEGJENDA E NJË SHKËMBI

BILBILENJTË TREMBËDHJETË

ZEMRA E NËNËS

NORA E KELMENDIT

LULE, O ZENEL GJOLEKA!

PIRROJA I EPIRIT

DAMJAN HIMARJOT VETËTIMA

MIC SOKOLI ME SHTATË ZEMRA

BOTIMET TOENA
ISBN 99927 1 298 8